

STATUTÁRNÍ MĚSTO BRNO

vyhlásilo dne 3. 10. 2007

dvoukolovou kombinovanou soutěž na vytvoření návrhu multifunkčního hodinového stroje s meteorologickou stanicí pro náměstí Svobody v Brně.

Záměrem města je vrátit po letech na náměstí Svobody „hodiny“ t.j. multifunkční zařízení s hodinovým strojem a meteorologickou stanicí. Tento záměr naplňuje snahu města o znovuoživení prostoru jednoho z největších brněnských náměstí, které v nedávné době prošlo celkovou rekonstrukcí. Nové hodiny by měly plnit nejen funkci informační, ale měly by danému prostoru přinést i novou estetickou kvalitu.

Předmětem vyhlášené designérské soutěže bylo navrhnout multifunkční objekt s hodinami, teploměrem a meteorologickou stanicí, případně s dalšími volitelnými funkcemi.

Tento objekt bude umístěn na náměstí Svobody v blízkosti obchodního domu Omega. Velikost díla nebyla zadavatelem přesně specifikována a ztvárnění bylo plně ponecháno na kreativě jednotlivých zúčastněných autorů.

Objekt by měl splňovat mimo jiné funkci akustického odbíjení hodin v kontextu s brněnskou historickou tradicí z období obléhání města švédskými vojsky v době třicetileté války (odbíjení poledne v 11:00 hod.).

Snahou vyhlášovatele bylo získat návrh netradičního objektu, který bude uplatněním tvarosloví soudobého designu nejen kultivovat a ozvláštňovat prostor jednoho z největších brněnských náměstí, ale bude plnit i funkci informační.

Soutěž probíhala ve dvou kolech:

V prvním kole byla požadovaná prezentace návrhů ve formě skic na výkresech, případně vizualizacích. Součástí prezentace bylo nutné i začlenění objektu dodaného prostoru.

Po vyhodnocení prvního kola soutěže vybrala odborná porota práce čtyř autorů, kteří byli vyzváni k dopracování svých návrhů ve formě modelu v měřítku 1:10.

Oldřich Rujbr, Petr Kameník – 1. místo

Michal Gabriel – 2. místo

Stefan Milkov – 2. místo

Pavel Filgas – 3. místo

Ve druhém kole soutěže vytvořili čtyři vyzvaní autoři prostorové modely v měřítku 1:10 na základě svých vyhodnocených vizualizací. Odborná porota, která se sešla 3. prosince 2007, vybrala na základě svého rozhodnutí projekt autorů Oldřicha Rujbra a Petra Kameníka.

Vítězný projekt autorů Oldřicha Rujbra a Petra Kameníka

Zajímavý nápad, mimořádnost a vztah k historii. Autoři projektu vsadili na podlouhlý tvar objektu, ze které hodinu před polednem a o půlnoci padají skleněné kuličky. Tím dostali do svého díla příběh. Příběh o obléhání města švédskými vojsky po dlouhé čtyři měsíce a odkazující se na starou pověst o švédském generálu Torstensonovi. Při návrhu kladli důraz na skleněnou kulku odlitou o půlnoci za přísného rituálu, která jediná byla schopna zabít generála Torstensonu.

Hodiny jsou navrženy jako zlá bomba, která skleněné kuličky udolá. Prostě jako v pohádce, v příběhu se šťastným koncem.

Ve skutečnosti se podle návrhu dvakrát denně z hodin vykutálí kulička a bude dostupná všem lidem z náměstí. Člověk si ji bude moci vzít a nechat na památku. Vždy o půlnoci za hrozivého dunění a lomozu vypadne černá kulička tzv. půlnoční Torstensonka, v 11 hodin dopoledne to pak budou „hodné“ červenobílé Brněnky.

Torstensonova koule

„Rotační tvar, vertikálně protažené vejce, připomíná nábojnici, ... Je jednoduchý, sebevědomý, s určitou agresivitou a se všemi asociacemi, jak takový tvar působí. Bude z černé, jak jinak než švédské žuly. Důležitý je kontext s ostatními sochařskými díly na náměstí. Zejména s morovým sloupem. Kontrast barev černá žula k světlému mramoru, shoda ve vertikalitě rotačních tvarů. Velikostí nekonkuruje. Odlišnost je i ve složitosti – orloj vyrůstá přímo z úrovně dlažby, je bez soklů. Tmavou barvou a oblým tvarem se vymezuje vůči světlému geometrickému paláci OMEGA, před kterým má být umístěn.

V zadání objekt měl splňovat funkci akustického odbíjení hodin v kontextu s brněnskou historickou tradicí z období obléhání města švédskými vojsky v době třicetileté války.

Domníváme se, že to již dávno náleží katedrále na Petrově. Ani si nemyslíme, že tato lest je to, nač by potomci hrdinných obránců Brna, které vedl vynikající stratég sedmatřicetiletý plukovník francouzského původu Jean Louis Raduit de Souches, měli být pyšní. Hledali jsme jiný příběh. Pověst o švédském veliteli, generálu Torstensonovi, vypráví o tom, že lidé v době, kdy se do země valila horda švédského vojska, utíkali se skromnými zásobami do hor. Švédové obsazovali jedno město za druhým s úžasnou rychlostí. Nebylo tedy divu, že o jejich veliteli se začala šířit pověst, že je nezranitelný a zabít ho může pouze skleněná koule, která je odlita o půlnoci, za přísně stanoveného rituálu. V Brně narazil. Za čtyři měsíce ztratil na 8 000 vojáků a po uzavření mírové smlouvy Rakoczyho s císařem byl rád, že odtáhl. Počet obránců města byl malý – ve zbraní bylo 1 475 mužů, z nichž bylo pouze 426 vojáků. Padlo 250 obránců a 150 jich bylo zraněno.

Asi se Brňanům podařilo nějaké kouzelné skleněné kuličky odlít.

Pootočením dvou prstenců rotoru se změní postavení čísel značících hodiny a minuty proti rysce s kuličkou. Každou celou čtvrt hodinu se pootočením prstence kulička vydá na zvučící spirálovitou cestu shora dolů. Několikrát se v „zvukovodech“ dokonce objeví, mihne. Zvuk, jaký bude vydávat je to, co nyní intenzivně řešíme. V jedenáct hodin kulička s úderem skončí u některého otvoru dole na obvodu. A je na štěstí zájemce, na kterém místě stojí, aby kuličku získal.

Co má orloj symbolizovat? Vytvořit nový „občanský“ příběh o obléhání Brna, který říká, že bránit se násilím se vyplatí. Nakonec Brno se poté stalo hlavním městem Moravy a odstartovalo jeho novodobý rozvoj.“

Zdroj historických údajů: Němčík, B.: Švédové před Brnem. Bpress, Brno 1995.